

مقدمه محقق و مترجم

السلام عليك يا ابا عبدالله و على الأرواح التي حلت بفنائك و أناخت
برحلك.^۱

السلام عليك يا صريع العبرة الساكبة و قرين المصيبة الراجية.^۲

کتاب حاضر مستقل کامل و جامعی است در خصوص حسین بن علی (علیه السلام)، اصل این کتاب به زبان عربی و سالها پیش توسط سید ابراهیم میانجی با نام (العیون العبری فی مقتل سید الشهداء)^۳ نگارش یافته بود، از خصوصیات منحصر به فرد این مقتل آن است که جامع تمام مقاتل معتبر و قابل استناد دیگر است، ضمن آنکه از حجم بسیار کمی برخوردار می باشد، هیچ مطلب و سخن و حادثه مهم و قابل توجهی از آن حذف نشده است. از دیگر ویژگیهای این کتاب نفیس آراسته بودنش به اشعار مختلف عربی و فارسی

۱ - سلام بر تو و بر جانمایی که بر آستان مدفون گشته اند و رحل اقامت در جوارت افکنده اند - زیارت اول مخصوصه امام حسین (علیه السلام) و نیز زیارت سوم مطلقه آن حضرت به نقل از حضرت صادق (علیه السلام).

۲ - سلام بر توای کشته اشکهای ریزان و همیشه همراه رنج و مصیبت پایدار - فرازی از زیارت امام حسین (علیه السلام) در روز عرفه به نقل از حضرت صادق (علیه السلام).

۳ - این نام برگرفته از بخشی از خطبه عقيله بنی هاشم زینب کبری (علیه السلام) در مجلس یزید و خطابه اوست (لکن العیون عبری و الصدور حزی) ولی (چه کنم که) چشمها اشک ریزان و سینه ها داغدار و سوزان است. البته میان نقل احتجاج طبرسی و لهوف سید بن طاووس اندکی اختلاف به چشم می خورد. (بعد آن ترک عیون المسلمین به عبری و صدور هم عند ذکره حزی - احتجاج طبرسی).

است که خواننده و مقتل‌خوان را به هنگام قرائت از حظّ بیشتری برخوردار خواهد کرد. در ترجمه و شرح و تحقیق این اثر ضمن رعایت تمام نکات نوشتاری و ویرایشی وقتی به سه مطلب عمده هم توجه خاصی معطوف گشته است:

اول اینکه اشعار عربی ضمن اعراب‌گذاری، ترجمه فارسی آن نیز در پی‌نوشت آمده است تا محتوای غنی و اثربخش آنها حفظ گردد و این قسمت رجزها را نیز شامل می‌گردد.

دوم اینکه زندگی‌نامه شخصیت‌های مقتل در متن یا پاورقی آمده است.

سوم اینکه بعضی از قسمت‌ها و متون شاخص و تعیین‌کننده مقتل از زبان سالار شهیدان علیه السلام و یا همراهانشان و حتی مخالفین آنها لعنة الله علیهم اجمعین و نیز تمام قسمت‌های متن خطبه‌های امام حسین علیه السلام، علی بن الحسین علیه السلام، زینب کبری و سکینه علیهما السلام بخاطر حساسیت مطالب و تعیین‌کننده بودن آنها به عنوان جهان‌بینی سیاسی، اجتماعی و اعتقادی شیعه و الگو بودن آنها برای ساختار نظام و حکومت ناب اسلامی، با اعراب‌گذاری به زبان عربی، درج و سپس در پی‌نوشت یا متن ترجمه گردیده است.

خداوند به حق آن خونهای پاک بی‌مثیل، آن بر خاک افتادگان در بیابانها و دور افتادگان از کاشانه‌ها،^۱ ما را از پیروان راستین سالار شهیدان دو عالم حسین بن علی علیه السلام قرار دهد و در دو دنیا ما را همراه و سالک طریق مستقیم آنها و برخوردار از نعم ربانی گرداند^۲ و مرگ ما را شهادت در راه خود و ویش مقرر فرماید.^۳

آن دم که به خون خود وضو می‌کردم

دانی ز خدا چه آرزو می‌کردم

ای کاش مرا هزار جان بود به تن

تا آن همه را فدای او می‌کردم

۱- السلام علی المجذّلین فی الفلوات، السلام علی التّاجّحین عن الأوطان. بخشی از زیارت ناحیه مقدسه امام عصر علیه السلام - بحار - ج ۱۰۱ ص ۳۱۸ و ۳۱۹ - چاپ ایران.

۲- و ألو استقاموا علی الطّریقه لأشقیّناهم ماءً غدقاً.

سوره جن - ۱۶

(اگر بر طریق اسلام و ایمان پایداری کنند، بی‌گمان آنها را آب فراوان «نعمت» نوشانیده و رزق وسیع خواهیم داد).

۳- و لیلة القدر و حج بیتک الحرام و قتلاً فی سبیلک فوق لنا (دعای شبهای ماه رمضان) - و ثبت لی قدم ... الذین بذلوا مهجهم دون الحسین علیه السلام (زیارت عاشورا) - یا لیتنی کنت معکم فافوز فوزاً عظیماً (زیارت اول مخصوصه) - فإن ادركت ... أرجو به الشهادة بین یدیک (دعای بعد زیارت آل یس) - و أن یجعلنی من المُستشهدین بین یدیک فی جملة اولیائک (زیارت روز جمعه امام عصر علیه السلام).

(رمضان علی گلدون)

در پایان باید اذعان داشت که حادثه عاشورا از سر منشایی بنام سقیفه و بلکه حوادث قبل از آن منفصل می‌گردد و از عدم توجه به نصایح رسول خدا ﷺ در مورد امیرالمؤمنین علی علیه السلام به عنوان خلیفه بعد از خود و شایسته‌ترین انسانها و نیز اوصیای بعد از ایشان سلام الله علیهم اجمعین حکایت دارد. و تیری که از کمان سقیفه بنی ساعده^۱ رها گردید در کربلا بر هدف نشست و تنها راهی که اباعبدالله علیه السلام برگزید نجات بخش مکتب و حافظ دین خدا بود و نه روشهای پیشنهادی زمان ایشان و تئوریهای مطرح شده بعد از آن و حتی در زمان حاضر. و اگر امور در مجرای صحیح خود پیش می‌رفت و امامان بر حق شیعه وارثان اصلی زمین می‌گشتند ظلمی و اجحافی بر احدی نمی‌رفت و دین حق قوام می‌یافت. این حقیر با تصور اینکه اگر مقالید امور بر دست صاحبان اصلی دین می‌بود چه شیرینی‌هایی که نصیب بشریت می‌گشت و در عالم خیال و ذهن خود سروده‌ای را بدین مضمون به آستان ملکوتی سیدالشهداء علیه السلام و یاران باوفایش تقدیم می‌دارم:

۱- حسی از آب دوان و همه سرد

حسی از زمزم آرام لب شط^۲

۲- حسی از شوق نسیم، سایه سبز، رود وضو

حسی از بزم خیال، شور نگاه، غمزه به رمز^۳

۳- حسی از وصل و نشاط، پایان غریبی‌ها

حسی از رخت فراق، محق اسیریه^۴

۱- کانکه طرح بیعت شورا فکند

چرخ در یثرب رها کرد از کمان

خود همانجا طرح عاشورا فکند

تیر کائدر نینوا شد بر نشان

(نیری تبریزی)

۲- اشاره به آب که در طلب یاران امام و رسیدن به آنها لحظه شماری می‌کرد و می‌شد که بجای آن نامردمی‌ها، آرامشی بر فرات حاکم باشد.

۳- ای کاش می‌شد از فرات وضوی عشق گرفت و دلوپسی‌های عدم دسترسی به آب از چهره‌ها زدوده می‌شد.

۴- اشاره به سختی‌های روز نبرد و ایام اسارت اهل بیت علیهم السلام.

- ۴ - حسی از آمدن اسب و قمر، خنده او
حسی از رفع عطش ز لب مشک عمو^۱
۵ - حسی از بودن در طَرَف پدر، جود و سجود
حسی از شومی شب، خاطر آن یاس کبود^۲
۶ - حسی از بازی طفلان، خوش زالحان صفا
حسی از کوفه دیگر شده با طعم بقاء^۳
۷ - حسی از صافی یاران، عطر نرگس، نم خاک
حسی از گرمی یارانی قریب و همه پاک^۴
۸ - حسی از رجعت مردان دو چهر، سوط قدیر
حسی از بیعت جانان، یادی از روز غدیر^۵

(یوسف عزیزی)

قصیده‌ای از شاعر عراقی، محمد مهدی جواهری که هم اینک این اشعار بر استانه درب ورودی رواق امام حسین علیه السلام نوشته شده است:^۶

۱ - فِدَاءٌ لِمَثْوَاكَ مِنْ مَضْجَعٍ	تَنَوَّرَ بِالْأَبْلَجِ الْأَزْوَعِ
۲ - وَرَعِيًّا لِيَوْمِكَ يَوْمِ الطُّفُوفِ	وَسَقِيًّا لِأُزْصِكَ مِنْ مَصْرَعِ
۳ - بِأَعْبَقٍ مِنْ نَفْحَاتِ الْجَنَانِ	رُوحًا وَمِنْ مِسْكِيهَا أَضْوَعِ
۴ - وَحُزْنًا عَلَيْكَ بِحَبْسِ النُّفُوسِ	عَلَى نَهْجِكَ النَّيِّرِ الْمَهْيَعِ
۵ - وَصَوْنًا لِمَجْدِكَ مِنْ أَنْ يُزَالَ	بِمَا أَنْتَ تَأْبَاهُ مِنْ مُبْدَعِ

۱ - اشاره به اینکه‌ای کاش سقای کربلا بال لب خندان به خیمه‌ها باز می‌گشت.

۲ - اشاره به جمع شدن فرزندان و اصحاب در کنار آن حضرت و اشاره به روزهای خوش فاطمه علیها السلام در کنار پدر بزرگوارش.

۳ - اشاره به اینکه کاش بجای کشتن و اسارت بچه‌ها آنها در عالم کودکی خود مشغول بودند و کوفه‌ای که بارها پیمان شکسته بود، این بار طعم تعهد را تلذذ می‌کرد.

۴ - اشاره به یاران با وفا و بی مانند اطراف امام حسین علیه السلام.

۵ - اشاره به روز رجعت امام عصر علیه السلام و انتقام از دشمنان اهل البیت علیهم السلام با تازیانه الهی و یاد روز غدیر و اشاره به بیعت با جان پیامبر یعنی حضرت امیر علیه السلام.

۶ - جواهری ابتدا کمنویست بود و بعد از آن که مذهب شیعه جعفری را اختیار کرد این اشعار زیبا را که نزد عراقی‌ها بسیار مشهور و جاذب است، سرود.

- ۶- فَيَا أَيُّهَا الْوَتْرُ فِي الْخَالِدِينَ
 ۷- يَا عِظَّةَ الطَّامِحِينَ الْعِظَامِ
 ۸- تَعَالَيْتِ مِنْ مُفْزِعٍ لِلْخُتُوفِ
 ۹- تَلَوْدُ الدَّهْوَرِ فَمِنْ سُجْدٍ
 ۱۰- شَمَمْتُ ثَرَاكَ فَهَبَّ النَّسِيمِ
 ۱۱- وَعَفَّرْتُ خَدَيَّ بِحَيْثُ اسْتِرَاحِ
 ۱۲- وَحَيْثُ سَنَابِكُ خَيْلِ الطُّغَاةِ
- وَفَرَدًا إِلَى الْآنِ لَمْ تُشْفَعْ
 لِإِلَهِينَ عَنْ غَدِّهِمْ قُنْعِ
 وَبُورِكَ قَبْرِكَ مِنْ مَفْزَعِ
 عَلَى جَانِبَيْهِ وَمِنْ زُكْعِ
 نَسِيمِ الْكَرَامَةِ مِنْ بَلْقَعِ
 خَدَّ تَضَرَّرَى وَلَمْ تَضْرَعْ
 جَالَتْ عَلَيْهِ وَلَمْ يَخْشَعْ

ترجمه: (به قربان آن جایگاهی شوم که درخشان و با عظمت است - مبارک باد بر تو روز طف و همواره بر قتلگاه تو باران رحمت ببارد - خاک تو خوشبوتر از روایح بهشتی است و بوی آن همه جا را فرا گرفته است - حزن خود را با تعهد قرار گرفتن در مسیری که مسیری روشن است از میان می‌بریم - مجد و عظمت تو همچنان حفظ گشته است چرا که در برابر بدعت‌ها ایستادی - ای وحید زمانه و یکتایی که همتایی نداری - ای ناصح بزرگان شامخ که نسبت به اهل دنیا و زخارف آن بی‌اعتنایی - تو بزرگ‌تر از آنی که از مرگ هراسی داشته باشی و قبر مبارک تو اینک آستان پناهندگان عالم شده است - تمام سجده کنندگان و رکوع کنندگان در طول زمانه، ملاذ و مأمنشان تویی و بس - خم شدم تا خاک تو را ببویم که ناگاه نسیمی وزید، نسیم کرامت و بزرگواری از بیابانی خشک - نشستم و گونه‌ام را بر زمینی نهادم که روزی تو بر آن نشستی و گونه‌ات را بر خاک گرم آن نهادی، همان گونه‌ای که شدت ظلم را تحمل کرد و خون بر آن جاری شد اما هرگز تسلیم نشد - من گونه بر همان جایی نهادم که سم اسبان سرکشان کینه‌توز بر آن چهره و تن کوفتند اما هرگز نتوانستند تو را به خضوع و ترس وادارند).